

Wat we delen

Verhalen van Gelderse lhbtq+ personen en de mensen die belangrijk voor hen zijn.

Voorwoord

Elke twee jaar wordt onderzocht hoe het gesteld is met de acceptatie van lhbtq+ personen in Gelderland. De cijfers laten helaas telkens zien dat die acceptatie nog niet vanzelfsprekend is. Toch zien we ook iets hoopvols in de statistieken van 2025 naar voren komen. In de directe omgeving, bij ouders, vrienden, collega's, ervaren veel mensen wel veel acceptatie en blijft dit stabiel over de tijd.

Om die kant van het verhaal zichtbaar te maken, gingen we op zoek naar de mensen achter deze hoopvollere cijfers. We spraken lhbtq+ personen uit Gelderland, samen met iemand die belangrijk voor hen is: een ouder, een vriend, een collega, een partner en een sociaal werker. We hebben het gehad over de vraag wat hen verbindt.

De gesprekken gingen over liefde, lichaam, identiteit, familie en vrijheid. Dit zijn thema's die kunnen schuren of verwarren, maar ook juist uitnodigen tot nieuwsgierigheid. Hopelijk nodigen deze verhalen je uit om met dezelfde nieuwsgierigheid te kijken naar de relaties in je eigen omgeving. Wie biedt jou steun? En wie draagt op een subtiele of juist heel actieve manier bij aan jouw gevoel van acceptatie?

Met dank aan iedereen die hun verhaal wilde delen.

Ruth en Marleen
Samenstellers van deze bundel

De Gelderse verhalen van:

Jetske Christoff en Chris

In het Gelderse Ede woont en werkt Jetske Christoff (links), die na diens studententijd daar is blijven plakken en zich als freelancer inzet rond lhbt+ en geloof. Voor dit gesprek reist diens vader Chris (rechts), woonachtig in Vlaardingen, speciaal af naar Gelderland. We spreken elkaar bij poppodium Astrant, waar Jetske als zzp'er de Edese lhbt+ community samenbrengt.

Coming-out

JC: Ik kwam rond mijn 19e erachter dat ik vooral op vrouwen val. Na anderhalf jaar heb ik mijn ouders aan tafel gezet, want ik dacht: zo hoort dat, en heb ik dat aan hen verteld. Toen zeiden ze: 'oh, dat dachten we al'. In de jaren daarna had ik veel meer rust om na te denken over wat het vallen op vrouwen zei over vrouw-zijn en over degene op wie ik val. Toen kwam ik erachter dat ik non-binair ben. Maar het liefste zeg ik gewoon queer. Dan kan ik zelf bedenken wat dat betekent, zonder verwachtingen van andere mensen.

C: Ik weet wel dat we het een keer hebben gehad over queer. Dat ik echt dacht: wat is dat dan precies, leg dat dan eens uit? Dat was even heel ingewikkeld in het begin.

JC: Het zijn toch nieuwe woorden.

C: Ja, nieuwe woorden, nieuwe begrippen. Dat heb ik al vaak mensen verteld: ik heb heel veel van Jetske geleerd. Ik denk dat ik toen best wel wat twijfels had, zoals: hoe werkt dat en mag het er zijn ja of nee. Ik ben ook altijd actief geweest in de kerk in Vlaardingen bij de PKN-gemeente. Maar met name wat Jetske aandroeg over non-binair zijn maakte het voor mij heel helder. We zijn allemaal kinderen van God. Het allermooiste blijft dat we, na diens coming-out, Jetske helemaal zagen openbloeien. Jetske was voorheen een soort van in zichzelf gekeerd. We zagen iemand bevrijd worden. Als je dat ziet... Dat is prachtig, dat is schitterend. Dat wil je voor je kind en voor iedereen.

JC: Voor mij is het altijd heel helder geweest. Toen ik in de kast zat, dacht ik al: ik kan het nu aan niemand goed vertellen, maar god weet het wel. Ik dacht: dat kan het probleem niet zijn. Volgens mij moet ik zo zijn, hoor ik zo te zijn en kan ik daarmee juist heel veel goeds brengen. Ik denk dat ik een mooiere christen ben omdat ik queer ben. Mijn queer-zijn geeft mijn christen-zijn een bepaalde gelaagdheid.

“Mijn queer-zijn geeft mijn christen-zijn een bepaalde gelaagdheid.”

Protest

JC: Ik vertel vaak op scholen hoe mijn vader een regenboogvlag heeft gekocht.

C: Oh ja! Dan vraag ik altijd: wanneer moet ik die dan ophangen?

JC: Zo spreekt mijn vader zich uit. Dat hij met het queer-boek Verscheurd van Justin Lee naar de kerkenraad gaat. Of als hij zich moet voorstellen in de kerk-app en achter alle gezinsleden de voornaamwoorden zet, met een regenboogvlaggetje erbij.

C: Dan krijg ik weleens de vraag van: 'waarom doe je dat steeds?' Maar dat zijn mensen die het niet begrijpen, en aan wie je het dan mooi kunt uitleggen. Daarin hebben Jetske en ik iets van elkaar. We leggen het steentje graag net wat verder, zo van: kijk daar ook eens.

JC: Een beetje prikken en duwen.

C: Ik hoop dat er heel veel ruimte komt, ook in het kerkelijk spectrum, voor mensen zoals mijn kind.

JC: Soms snap ik ook dat het ingewikkeld kan zijn, omdat je als queer ook al wel een reis hebt gemaakt die anderen niet hebben meegemaakt. Maar gun jezelf dan ook de tijd en de nieuwsgierigheid om het uit te zoeken. Dan blijkt het uiteindelijk helemaal niet zo eng te zijn.

In Ede

JC: In het begin van mijn studententijd dacht ik: och, ik ga hier echt niet blijven wonen, een dorp. Maar ik kan hier mijn werk doen want hier ben ik de 'professionele homo' die kan helpen. Dat hoeft ik in Utrecht niet te doen. In Ede heb je wat meer weerstand, maar dat is ook waar ik mijn werk vind. Ik heb het gevoel dat ik hier veel kan veranderen. Tegelijkertijd is het vriendelijk en gezellig genoeg om wel lekker te kunnen wonen. Als er hier een pride is, is er wel de SGP die een brief schrijft. Dat blijft. Maar dat vind ik ook altijd een heel vertekend beeld geven, want dat is niet het hele verhaal. Met Ede Pride is er altijd een kerkdienst hier in Astrant. Dan is het altijd druk en merk je dat er ook juist hier in Ede ruimte is.

Juul Heko en Leonie

Juul Heko (links) woont in gemeente Wijchen en identificeert zich als non-binair en asexueel. Daarnaast is Juul chronisch ziek en ondernemer vanuit een Wajong-uitkering. In diens gendertransitie heeft Juul veel hulp gekregen van sociaal werker Leonie (rechts). We ontmoeten hen op de werkplek van Leonie, het kantoor van welzijnsorganisatie MeerVoormekaar in Wijchen.

Kennismaking

JH: Ik ben in de zomer van 2018 van Nijmegen naar Wijchen verhuisd. Voornamelijk vanwege een woning die voor mij meer geschikt was. Gelijkvloers en op loopafstand van cultuurcentrum 't Mozaïek en het zwembad. Maar ik moest wel helemaal opnieuw beginnen met bijvoorbeeld sociale contacten.

L: En toen in september stuurde jij mij een mail.

JH: Ja, in september 2018 was er in het Mozaïek een presentatiemarkt. Daar kwam ik in aanraking met MeerVoormekaar. Kort daarna heb ik per mail contact opgenomen met Leonie. Mijn eerste vraag was eigenlijk

heel simpel: ik zoek een maatje, want ik ken hier helemaal niemand. Het ging op dat moment met mijn gezondheid, mentaal en financieel slecht. Ik zat bijna aan de grond. Bij het eerste gesprek met Leonie bij mij thuis had ik meteen het gevoel dat ik een hele goede aan Leonie had.

L: Ik had ook het gevoel van, ik wil gewoon mijn best doen voor Juul. Ik wil gewoon zorgen dat er een goede vrijwilliger komt om te helpen.

In transitie

JH: Begin januari 2019 kreeg ik de brief van de Genderpoli in Amsterdam dat ik aan de beurt was. Mijn moeder was lang mijn mantelzorger geweest. Ik merkte dat hoe zichtbaarder ik was over mijn genderidentiteit en geaardheid, hoe minder acceptierend mijn moeder werd. Dus ik kon niet op haar aan, laat staan voor het medische gedeelte. Toen heb ik dat tijdens een lunchafspraak bij Leonie voorgelegd.

“Ik maak lunch voor jou en ik wil wat met je bespreken.”

L: Ja toen zei je, ik maak lunch voor jou en ik wil wat met je bespreken. Dat weet ik nog heel goed. Toen heeft Juul mij verteld over de transitie en de operatie die je nog kreeg. Dat was voor mij de eerste keer dat ik met een transpersoon in aanraking kwam. Ik was wel heel erg onder de indruk van Juuls verhaal. Alles wat je mee moest maken en wat nog voor de boeg lag. Ik heb Juuls vraag toen ook met een collega gedeeld.

JH: Leonie zag mij gewoon en ze luisterde zonder oordeel. Ze zei van oké jouw moeder is gewoon geen optie, dus we gaan vanuit MeerVoormekaar jou helpen in jouw hele transitietraject. Bijvoorbeeld na de operatie logeerde mijn vader bij mij thuis omdat ik niet alleen mocht zijn. Hij heeft autisme en is een alcoholist dus hij kan bij een acute situatie mij niet naar het ziekenhuis rijden. Maar ik wist: als er iets is kan ik altijd Leonie bellen. Op Leonie kon ik terugvallen, waardoor ik echt helemaal geen zorgen had.

Wonen in Wijchen

L: Ik woon in Nijmegen, maar ik vind Wijchen klein, wel gezellig en gemoedelijk. Maar kijkend naar de hele lhbtqa+ gemeenschap... die zie ik nog niet.

JH: Toen ik verhuisde naar Wijchen dacht ik echt van: moet ik hier terug de kast in? Het zebepad bij het station moet je hier niet in

regenboogkleuren maken, want dan gaan mensen in verzet. Op een blauwe maandag ben ik bij een theatergroep in Wijchen actief geweest terwijl ik ook bij de genderpoli in Amsterdam liep. Ik deelde mijn gedachten en twijfels daarover ook bij de theatergroep. Drie maanden later kreeg ik te horen: ‘Juul, we zijn gendermoe’. Dan voel ik me dus niet prettig en kan ik daar niet mezelf zijn als ik dit soort dingen niet kan bespreken. Uiteindelijk ben ik gestopt. Het is in Wijchen kleine stapjes zetten. Als ik nu met Queer Wijchen bij een wijkcentrum op een presentatiemarkt sta, krijg ik eigenlijk alleen maar mooie reacties.

Allyship

L: Wat Juul al zegt: blijf iemand zien zoals die is en kijk naar de mens en oordeel niet. Dat doe ik in mijn werk, maar dat doe ik altijd. Wie je ook voor je hebt. Dat vind ik gewoon heel erg belangrijk.

JH: Het gaat echt om de persoon erachter zien. Ik wist meteen bij Leonie dat ik gewoon alles op tafel kan leggen. Als Leonie dan vragen had, kon ik daarover uitleg geven. Zij zag gewoon mij als persoon, naast het transgenderlabel. Dat was heel fijn.

Koen en Evelien

Koen (rechts) komt uit het randje van de Achterhoek, maar woont nu al enkele jaren in Ede. Als intersekse persoon is Koen betrokken bij allerlei organisaties en initiatieven die zich inzetten voor deze groep. Daarnaast werkt hij op het archief voor een gemeente en speelt hij saxofoon. Koen is getrouwd met Evelien (links). Zij werkt in de horeca en houdt van kringlopen. We ontmoeten elkaar bij hen thuis. Tijdens de lunch gaan we in gesprek, terwijl hun hond Teun nieuwsgierig om ons heen loopt.

Eerste dates

K: Ik had een advertentie gemaakt op Lexa. Ik had net betaald voor de volgende drie maanden en toen kwam ik haar binnen een week al tegen. Weggegooid geld zeg maar [lacht]. Toen hebben we een weekje gechat voordat we afspraken bij De Veiling in Utrecht.

E: Die hele week hebben we elkaar eigenlijk gezien. Woensdag ging ik naar je toe. Nadat ik de drempel over was kreeg ik een sleutel voor m'n neus. Toen

kende ik je een dag. Toen dacht ik: ik pak hem wel aan, en als het niks is gooi ik 'm weer door de brievenbus. Maar het was wel echt heel gezellig. Donderdag had ik een opening van een gaybar in Amsterdam en Koen zei: vind je het leuk als ik mee ga? Ja doe maar zei ik [lacht]. Dat was heel erg tof, en toen zat je ook direct in de vriendengroep.

Intersekse persoon zijn

K: Intersekse is, in de meest platte versie, dat je niet 100% man of vrouw bent volgens de biologie. Dat kan op heel veel manieren. Ik heb, anders dan een normale man, een extra vrouwelijk X chromosoom. Dat heet het syndroom van Klinefelter. Daar ben ik achter gekomen toen de zwangerschap met mijn eerste vrouw niet wilde lukken. Ze kijken dan eerst naar de man. Toen bleek er helemaal geen zaad te zijn. Toen ben ik doorgestuurd naar het ziekenhuis en toen ik binnenliep konden ze meteen zien wat ik had. Ik heb smalle schouders en brede heupen. Mijn benen zitten in verhouding iets anders in elkaar en mijn armer zijn wat korter. Onvruchtbaarheid is een minder leuk ding. Ik heb sperma light, je wordt er niet dik van [lacht]. Maar dat is dus best vervelend. Ik heb borstvorming medisch gezien. Ik heb een hart, dat is vrouwelijker dan van mannen verwacht wordt. Dus een hartinfarct zal waarschijnlijk niet snel herkend worden. Ik ben bijvoorbeeld altijd heel dik geweest, mijn

“Ik was opgelucht toen ik het te horen kreeg. Heel veel puzzelstukjes vielen eigenlijk op hun plaats.”

stofwisseling is namelijk ook naar de sodemieter. Ik heb een heel scala aan dingen maar ik laat mijn leven er niet door leiden. Ik was opgelucht toen ik het te horen kreeg. Heel veel puzzelstukjes vielen eigenlijk op hun plaats.

E: Er worden mij wel eens dingen gevraagd. Hij is natuurlijk een bijzonder figuur, waar of niet? [lacht] Ik doe er zelf niet moeilijk over. Als mensen er dingen over willen weten dan mag dat. Ik zeg ook heel vaak: vraag het aan Koen, hij kan het beter uitleggen dan ik.

Activisme en steun

K: Als ik meedoe met een fototentoonstelling, NNID werkzaamheden, voorlichting geef of meedoe aan een theaterstuk heeft dat wel een consequentie voor thuis: voor Evelien met haar werk en we zitten met Teun, dus we kunnen niet te lang weg blijven. Al die dingen kan ik alleen maar doen met de steun van Eef. Kijk, ik kan ook zeggen 'ik ben Koen ik ben intersekse en ik hang die vlag aan de gevel en het is wel best'.

Maar omdat er nog zo veel onbekend en taboe is, ben ik daar activistischer in. Maar dat heeft wel consequenties. Iedere keer dat mijn kop weer in de krant staat, staat daar een voor- en achternaam bij. Zij draagt wel mijn achternaam. Het feit dat we dit verhaal nu met zijn tweeën doen...

E: Dit doen we niet heel vaak. Dat klinkt misschien heel gek, maar ik vind ook dat het gewoon jouw eigen stukje is. En jij vindt het ook altijd heel erg leuk om uit te dragen. En soms denk ik wel 'joh hou toch op, doe gewoon'. [lacht] Voor mij is hij niet anders. Net zoals ik een gebruiksaanwijzing heb, heeft hij dat ook. Ik vind het ook leuk dat hij dit doet en ik ben ook trots op hem. Toen hij in het theater stond, heb ik het denk ik wel een stuk of 5 keer gezien. En als hij op een prideboot in Utrecht staat, vind ik het leuk om naast de gracht te staan en naar hem te kijken. Dan ben ik niet alleen. Dan sta ik daar met mijn familie en jouw familie komt dan ook. Je wordt gewoon geaccepteerd.

“Ik vond het ook fijn om de “normale homo” te zijn. Ik was eigenlijk best wel veilig op dat plekje.”

Jelle en Janneke

Jelle uit Ruurlo (links) en Janneke uit Eibergen (rechts) hebben elkaar leren kennen via verschillende filmprojecten.

Jelle werkte als producent en Janneke als vormgever. Naast hun werk in film en theater zijn ze ook allebei sociaal werker in gemeente Oude IJsselstreek. Als collega's en vrienden hebben ze een gemeenschappelijke missie: iedereen ruimte te geven om zichzelf te kunnen zijn. We ontmoeten Jelle en Janneke bij het DRU industriepark in Ulft.

Kennismaking

Je: Je hebt in Nederland wedstrijden waar je in 48 uur een film maakt. Je gaat het scenario schrijven, draaien en monteren in die tijd. Ik wilde graag met een regionaal team meedoen. Toen reageerde Janneke op mijn oproep.

Ja: Ik deed toen niks met film maar het leek me wel hartstikke leuk. Er was nog niemand voor het art-gedeelte en toen heb ik dat gedaan. Dat lag me heel erg.

Je: Ik denk dat we sindsdien wel een stuk of acht projecten hebben gedaan samen. In de Achterhoek gebeurt er niet veel rondom film en theater, en wij zaten toen allebei nog niet echt in dat wereldje. Dus dan creëer je je eigen kansen, en zoek je mensen met wie het klikt.

Ja: We werkten ook aan de film 'Ik ben Levi'. Toen hebben we het veel over het thema lhbtï gehad. We vonden elkaar in dat we het heel belangrijk vinden dat iedereen zichzelf moet kunnen zijn.

Je: Ja, en daar ook voor durven te strijden.

Ja: En naast een werkrelatie is er ook wel echt vriendschap ontstaan door het vele samenwerken. We kunnen heel goed lachen en goede gesprekken voeren. Dat is wel een hele waardevolle combinatie.

Uit de kast komen

Je: Ik ben in mijn puberjaren eerst uit de kast gekomen als bi. Ik groeide op in een dorpje waar iedereen elkaar kent. Ik wist het nog allemaal niet honderd procent zeker, maar experimenteren is dan lastig. Ik dacht: als ik nu ga zeggen dat ik op jongens val, dan is de deur naar de heteroseksualiteit ook echt dicht. Maar eigenlijk waren de reacties altijd heel goed. Op een moment kreeg ik een vriend en daarna durfde ik ook wel uit te spreken dat ik echt alleen op

mannen val. Er worden soms wel opmerkingen gemaakt dat ik tenminste een 'gewone homo' ben.

Ja: Dat is ook wel echt de Achterhoek denk ik.

Je: Ja, ik vond het ook fijn om de “normale homo” te zijn. Ik was eigenlijk best wel veilig op dat plekje. Dan praatte ik ook mee met mensen. Over pride was ik dan negatief, terwijl ik er nog nooit was geweest. Ik wilde mijn veilige plekje in de regio niet opgeven. Uiteindelijk heb ik een voorstelling gezien 'De Mol en de Paradijsvogel' waar het ook gaat over de oude homo's en de meer flamboyante queers. Dat heeft veel met mij gedaan. Want als je door je eigen community al niet wordt omarmd, hoe eenzaam kan dat zijn? Je hoeft zelf geen make-up, glitters of hakken te dragen. Het enige dat je moet doen, is hen ook welkom heten.

Ja: Ik vind het ook heel belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn en zich niet anders voor hoeft te doen. Ik schaar me binnen de heteronorm, maar van kinds af aan heb ik me wel heel erg anders en onbegrepen gevoeld. Daardoor paste ik me heel erg aan. Nu weet ik dat dat met mijn hooggevoeligheid en sterk ontwikkelde intuïtie te maken heeft. Dat vind ik nog altijd spannend want daar zit ook veel onbegrip. Ik vind dat iedereen gewoon zichzelf moet kunnen zijn. Dat is een beetje mijn levensmissie geworden en dat is door

mijn ervaringen eigenlijk meer en meer gegroeid.

Sociaal werk

Je: Het project 'Geef Oude IJsselstreek kleur' houdt in dat we ontmoetingen en zichtbaarheid willen creëren voor lhbtï personen in de regio. Daarbij verschilt de betrokkenheid: sommige mensen zetten zich daar actief voor in; terwijl anderen gewoon aansluiten bij de maandelijkse borrel.

Ja: We zijn een community aan het bouwen. We hebben ook wel mensen in de groep die wel willen helpen, maar niet zichtbaar willen zijn.

Je: Ik denk dat het parallellen heeft met mijn verhaal. Dat je heel erg bij de dorpse cultuur wilt horen, maar op het moment dat je zichtbaar bent als lhbtï'er, het risico loop dat je niet meer omarmd wordt. Dat is super kwetsbaar. Ik ben steeds uitgesprokener geworden. Een aantal jaar geleden ben ik op het station in Ruurlo 's avonds uitgescholden door een groepje jongens. Het voordeel van een dorp is dat je iedereen kent, en ik kende hen ook. Ik heb toen op sociale media gezet: willen die jongens hiermee ophouden, volgende keer zet ik je naam en toenaam online. Toen belde direct de voorzitter van een lokaal festival: 'zijn dat mensen van mijn vrijwilligersgroep, want dit willen we niet hebben'. Gelukkig komt de gemeenschap ook voor je op.

Peet en Mete

Peet (links) en Mete (rechts) zijn al vijftien jaar beste vrienden. Peet runt Queercafé De Kurk in de Arnhemse Steenstraat, Mete is jazzmuzikant. Ze leerden elkaar kennen via hun partners, die óók beste vrienden zijn. Hun band werd hechter toen Mete donor was voor het kindje van Peet en haar vrouw. Het dochtertje, Frida, overleed vlak na de geboorte. In dit gesprek vertellen Peet en Mete hoe hun vriendschap soms meer als familie voelt, over wat ze samen hebben meegemaakt en over café De Kurk.

Vriendschap

M: Ik heb Peet leren kennen via mijn vrouw Marielle, die beste vrienden is met Miriam, de partner van Peet. Dat klikte langzaam maar zeker. Wat ik met Peet deel, is een soort omdenken: de absurditeit van dingen zien en daar heel hard om moeten lachen.

P: Dat gevoel van thuiskomen had ik heel snel bij jou. We kunnen allebei sociaal wat ongemakkelijk zijn, maar daar kunnen we dan een beetje om lachen. Ik voel me gewoon

heel thuis en veilig bij jou. Daar ben ik super dankbaar voor. Het is altijd maar afwachten wat je erbij krijgt als je een partner hebt, maar we zijn echt een familie geworden de afgelopen vijftien jaar.

M: En we zijn ook écht familie geworden...

P: Ja, op een vakantie zei mijn vrouw opeens tegen mij: 'ik wil een kind'. Ik had van dat idee al afscheid genomen, maar ik wilde dat ook. Dan komt er wel een praktische vraag van hoe en wie. We hebben het over heel veel mensen gehad, maar Mete stond wel op nummer één. We durfden het alleen niet te vragen. Je zet samen nieuw leven op de wereld. Er gebeurt echt iets in een vriendschap als je dit samen doet. Dat kan ook misgaan. Dat blijkt ook wel. Maar we hebben het Mete uiteindelijk wel gevraagd.

M: 'Ja' ging meteen door mijn hoofd, maar ik ben niet de enige die dat besluit kan nemen. Marielle heeft een hele maffe positie hierin. Haar man

wordt biologisch en fysiek gezien aan haar beste vriendin gelinkt. Peet en Miriam zijn de ouders. Wat is dan haar plek hierin? Dus we hebben er een paar nachtjes over geslapen, maar het bleef ja.

P: Ik weet nog dat jullie een week hadden om erover na te denken, we hadden toen een etentje staan. Toen kwamen jullie het restaurant binnen en zeiden 'we willen dit met jullie doen'. Man. Ik voelde me die avond verliefd op iedereen. Toen is voor mij die vriendschappelijke relatie echt omgezet naar familie.

M: Meteen dacht ik ook wel; als we het doen dan moet het helemaal *in the open*. We wonen zo dichtbij elkaar en zijn zulke goede vrienden. En open betekent dus dat Marielle en mijn dochter helemaal in het proces betrokken worden. En dat als Frida mij wil leren kennen, dat dat haar besluit is. En als er een authentieke relatie ontstaat en Frida tijd met ons wil doorbrengen, dat daar ruimte voor is.

“Je zet samen nieuw leven op de wereld. Er gebeurt echt iets in een vriendschap als je dit samen doet.”

Zwanger worden

P: Nou ja. Ik ging dan het...

M: Erfelijk materiaal? [lacht]

P: Ja, het erfelijk materiaal ophalen. In een groene Carhartt muts om het warm te houden. De eerste keer was het giechelen en awkward. Maar daarna had het iets heel liefdevols. Het was vaak 's morgens maar ik ben geen ochtendmens dus ik praat dan niet.

M: Dus dan heb je twee stilzwijgende mensen die iets heel groots doen, maar wat ook heel plastisch en soms awkward is.

P: Dat hebben we een keer of tien gedaan. Toen was het gelukt. Volgens mij zijn we meteen naar jullie toe gefietst. Stonden we grijnzend voor de deur.

M: Ik deed volgens mij geïrriteerd open, maar toen zag ik die grijnzen en zei: 'dat meen je niet!'

Frida overlijdt

P: De zwangerschap ging heel voorspoedig. Maar tijdens de bevalling ging het mis... Frida lag verkeerd om dus we moesten naar het ziekenhuis om daar te bevallen. Ergens rond het einde van de bevalling had Frida te lang geen zuurstof. En

toen ze geboren werd zag ik meteen dat het heel erg mis was. Uiteindelijk heeft ze iets meer dan een dag nog geleefd. Later hebben Miriam en ik samen met de artsen besloten de apparatuur uit te zetten want er was gewoon geen of nauwelijks hersenactiviteit en geen kans op overleving. Ze ging toen wel mee naar huis, maar dan... dood. Een week lang hebben we Frida thuis gehad en ondertussen moest ik een begrafenis regelen. Want Miriam lag er door de bevalling en hormonen af. Mete was er ook die week. We zijn een aantal keer naar het bos geweest. Dingen kapot slaan. In 9 maanden wen je langzaam aan het idee dat je een kind krijgt, maar er verandert ook iets in jezelf. Je hart groeit. Er wordt ruimte gemaakt voor dat nieuwe leven. Maar het gat daarna is dus ook groot. Want waar moet je dan heen met al die liefde?

M: Dat rouwproces is echt gewoon bizar, en bij iedereen anders. Dat is echt zwaar voor jullie relatie geweest, maar ook in een vriendschap trekt het een wissel. Als je de vraag stelt om dit te doen met zijn allen, dan weet je niet waar je terecht gaat komen. De angst of de vriendschap dat wel of niet aankan. In het rouwproces kon je dat ook echt voelen. Voor mij persoonlijk twijfel ik ook over wat mijn positie dan is. Het gaat om de twee rouwende ouders, maar ik heb ook een deel daarvan. Ik heb het hele fysieke gedeelte niet

meegemaakt zoals Miriam en Peet. Maar ja. Het is heel raar als je zoiets aangaat. Daar is geen handboek voor. Ik denk dat jij het in het begin heel moeilijk hebt gevonden dat ik minder makkelijk bij mijn rouw kwam. En dat we dat dus ook niet konden delen met elkaar. Dan glip je langs elkaar weg. Dat is sowieso in het leven, maar zeker als je dat soort heftige dingen aangaat.

P: Rouw is denk ik één van de meest particuliere dingen die je hebt. Iedereen doet het echt op zijn eigen manier en je glipt dan inderdaad soms langs elkaar heen. Maar ergens zit er ook een soort kracht in dat proces dat je niet tegelijkertijd instort. Dat zag ik bij Miriam en mezelf. Maar dat zag ik ook bij ons, en zeker bij jou in het begin. Je zorgde voor ons.

Familie

M: Maar we zijn er wel doorheen voor zover dat kan. Door te blijven praten, en te communiceren. En elkaar te laten en dan elkaar weer op te zoeken. Dat is wat je doet in vriendschap en in elke relatie. Dat is de kunst. Het zal altijd wel een litteken blijven. En ja, zou deze kroeg er geweest zijn als...?

P: Nee, zeker niet. Als Frida niet was overleden dan was dit café er niet geweest. Dat schiet soms ook wel eens door mijn hoofd, een soort van bitterzoet

ding. Voor mij zit er ook een hele stevige lijn tussen dit café en mijn kind.

M: Dat is wel iets. Ik heb van de zomer een boek gelezen hierover: *The Other Significant Others*. In Frankrijk kon je jezelf vroeger als vriend bij een familie officieel inschrijven. Dan deelde je huis, tuin en geldbuidel. Er waren in allerlei culturen dat soort constructies, maar dat is verdwenen. Terwijl die vriendschap er nog wel is. Er zijn mensen die zodanig vrienden zijn dat het bijna een soort huwelijk is. Maar die sociale en juridische status is weg.

P: Is dit een manier om te vragen om..?

M: Om mijn geldbuidel te delen? Maar dan met eenrichtingsverkeer zeker?

P: Ja dat bedoel ik [lacht]. Maar ik voel ook echt dat dit een liefdesrelatie is. Want het is een relatie en er is liefde. Marielle en Miriam, zijn ook beste vrienden. Zij hebben iets met elkaar wat wij totaal niet kunnen invullen voor onze partners. We zijn gewoon echt familie gebleven voor mijn gevoel.

M: We blijven surfen en we kijken waar het allemaal heengaat.

Colofon

Met dank aan de verhalen van: Jetske Christoff, Chris, Juul Heko, Leonie, Koen, Evelien, Jelle, Janneke, Peet en Mete.

Initiatief en samenstelling: Ruth Wiertsema & Marleen Hasselt

Interviews en tekst: Ruth Wiertsema

Tekstredactie: Marleen Hasselt

Fotografie: Jesse van den Berg

Vormgeving: Onze Creativiteit

Financiering: Provincie Gelderland

Benieuwd naar de cijfers achter deze verhalenbundel?

Lees dan onze tweejaarlijkse monitor op www.vizieroost.nl/monitor-1hbtiga-2025 of scan de QR code.

Wat we delen